

Kommunedelplan for Idrett, fysisk aktivitet og Friluftsliv 2014-2017

Til behandling i kommunestyret 17.12.2013

Fysisk aktivitet for alle.

Innhold

1. Innledning	1
2. Bakgrunn og prosess	2
2.1 Formål med planen	2
2.2 Planprosessen	2
3. Føringer	3
4. Status og utfordringer – fysisk aktivitet	5
4.1 Nasjonalt	5
4.2 Kommunalt	6
5. Kommunens mål for fysisk aktivitet	7
5.1 Hovedmål	7
5.2 Dette vil vi	7
5.2.1 Fysisk aktivitet	7
5.2.2 Idrett	8
5.2.3 Friluftsliv	8
6. Analyse av behov for anlegg og aktivitet	9
6.1 Ordinære anlegg	9
6.2 Nærmiljøanlegg	10
6.3 Andre anlegg	11
6.4 Aktivitetstiltak	12
7. Vedlegg	12
Vedlegg 1. Definisjoner	14
Vedlegg 2. Resultatvurdering av forrige plan	14
Vedlegg 3. Kart over anlegg	16
Vedlegg 4. Uprioritert liste over langsiktige behov for anlegg	19
Vedlegg 5. Konkretisering av planer for friluftsliv	19
Vedlegg 6. Prioritert handlingsprogram for anlegg	21

1. Innledning

Kommunens rolle er å tilrettelegge for de fysiske rammene; drift og vedlikehold av de kommunale anleggene, tildeling av kulturmidler til den aktive idretten, hjelp til søknader om spillemidler samt å sørge for en helhetlig planlegging og utvikling av anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv med prioritering av nye investeringer.

I Tvedestrand har vi visjonen **aktiv hverdag - trygg fremtid**

Planen har to hovedfokus:

1. Fokus på utviklingen av anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i kommunen.
2. Fokus på den delen av folkehelsepolitikken i kommunen som gjelder fysisk aktivitet.

Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2014-2017 skal være kommunens styringsredskap for å nå vedtatte mål innenfor området. Planen er førende for kommunens handlingsplan og økonomiplan. Den inneholder nasjonale, regionale og kommunale føringer og utviklingstrekk som danner grunnlaget for valg av mål og satsingsområder i planen. Planens vedlegg inneholder en oversikt over eksisterende anlegg og langsiktige behov for anlegg innen områdene idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Det er utarbeidet et prioritert handlingsprogram som rulleres årlig. Prioriteringen gjøres med på grunnlag av planens mål og satsingsområder.

2. Bakgrunn og prosess

2.1 Formål med planen

Kommunestyret vedtok 23. april 2013 at formålet med planen er å:

- Ha en målrettet, langsiktig og helhetlig etablering og utvikling av anlegg for fysisk aktivitet i kommunen.
- Gi mulighet for å søke om tilskudd gjennom spillemiddelordningen ved å få tiltak inn i handlingsprogrammet.
- Samordne behov for utviklingen av anlegg for fysisk aktivitet for å gi flere innbyggere et aktivitetstilbud og øke bruken av anleggene.
- Avklare kommunens og organisasjonenes fordeling av ansvar, oppgaver og økonomiske forpliktelser ved utbygging, vedlikehold og drift av anlegg og områder for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.
- Utarbeide en helhetlig plan for friluftslivet, herunder sikring av arealer for friluftsliv, idrett og lek.

2.2 Planprosessen

Planarbeidet er utført administrativt med en bredt sammensatt arbeidsgruppe med representanter fra Idrettsrådet og Frivilligsentralen. Politisk deltagelse har skjedd gjennom behandling av planprogram og plandokument/kommunedelplan i kommunestyret før og etter høringsrundene, samt en orientering i Livsløpskomiteen i juni. Det er gjennomført dialogmøter med folkehelsekoordinator og barnefysioterapeut i kommunen, leder av Familiehuset, Flyktningkonsulent, styret i Frivilligsentralen, Barnehagestyrene, Funksjonshemmedes råd, Eldrerådet samt flere møter med Idrettsrådet. Ungdomsrådet har ikke hatt møter i perioden, men vil bli kontaktet i høringsperioden.

For å få en bred medvirkning tidlig i prosessen er det sendt ut brev til idrettslag og andre berørte foreninger, samt annonse i Tvedestrandsposten og på kommunens nettside, der det er bedt om innspill på status og kort- og langsiktige planer for idrettsanleggene i kommunen. Innspillene ligger som utrykte vedlegg til saken, som kan leses på kommunens nettside under temaet "kultur, idrett og fritid".

Fremdriftsplan

Arbeidet med revisjon av kommunedelplanen er lagt opp slik i 2013:

Februar	Kommunestyret vedtar oppstart av planarbeidet. Planprogrammet legges ut på 6 ukers høring.
Mars	Frist for innspill til planprogrammet og behovsundersøkelsen.
April	Kommunestyret vedtar planprogrammet
September	Kommunestyret vedtar å legge planutkastet ut til 6 ukers offentlig ettersyn.
Oktober	Frist for spillemiddelsøknader til kommunen.
Oktober	Høringsfrist for planutkastet.
Desember	Endelig behandling av kommunedelplanen i kommunestyret. Kommunestyret behandler spillemiddelsøknadene.

3. Føringer

På nasjonalt nivå har tre ulike departement ansvaret denne planens temaområder:

Kulturdepartementet for idrettspolitikken, Helse- og omsorgsdepartementet for å fremmefysisk aktivitet som virkemiddel i folkehelsepolitikken og Miljøverndepartementet for friluftspolitikken.

Til sammen er det fire dokumenter nasjonalt, to regionalt og fire kommunale dokumenter som gir føringer for denne planen:

Melding til Stortinget nr 34 (2012-2013) – *Folkehelsemeldingen* – “*God helse – felles ansvar*” sier at Regjeringens mål for folkehelsearbeidet er at Norge skal være blant de tre landene i verden som har lengst levealder. Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel – og reduserte sosiale helseforskjeller. Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen. Et helsefremmende samfunn skal gjøre det enklere å ta sunne valg, gjennom å legge til rette for sunn mat og fysisk aktivitet, skape helsefremmende arenaer og effektiv bruk avgifter og reguleringer. Det skal spesielt legges vekt på tiltak rettet mot barn og unge.

Meld.st. 26 2011-2012 *Den norske idrettsmodellen* sammenfatter statens overordnede mål med idrettspolitikken i visjonen *idrett og fysisk aktivitet for alle*. Alle som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrett eller drive egenorganisert fysisk aktivitet. Sentrale målgrupper er barn og ungdom (6-19 år), personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive.

St.meld.39 (2000-2001) *Friluftsliv – En vei til høyere livskvalitet* legger vekt på at alle skal ha mulighet til å drive med friluftsliv. Barn og unge skal prioriteres. Allemannsretten skal holdes i hevd, og en skal sikre og ivareta friluftsområder nær boliger, barnehager og skoler.

St.meld. 47 (2008-2009) *Samhandlingsreformen* tar opp dagens og fremtidens helse og omsorgsutfordringer. Helseutfordringene legger føringer for innretningen av folkehelsearbeidet, og understreker behovet for en tverrsektoriell og nivåovergripende tilnærming. "Forebygge mer for å reparere mindre".

Regionplan Agder 2020 framhever blant annet økt deltagelse i friluftsliv som et helsefremmende og forebyggende folkehelseiltak for å redusere levekårsproblemer og sosial ulikhet. For å øke livskvaliteten i regionen er det viktig å utløse handlekraften som ligger i frivillig sektor. Her er gode arenaer for ildsjelers engasjement, deltagelse og inkludering. Planen inneholder flere relevante tiltak som f.eks. å tilrettelegge for kyststi gjennom hele Agder.

Regional plan for idrett, friluftsliv, fysisk aktivitet – lokale og regionale kulturarenae Aust-Agder 2014-2017 – Aktive Austegder (høringsutkast). Hovedmålet er at Aust-Agders befolkning skal stimuleres til, og ha anledning til å drive idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i sitt nærmiljø basert på egne behov, ønsker og muligheter. Planen har fokus på nærfriluftsliv for alle aldersgrupper og funksjonsnivå og på å redusere frafallet i idretten.

Tvedestrand's Kommuneplan 2011-2023 har visjonen *Tvedestrand Aktiv hverdag – trygg framtid* med målsetting om blant annet et lokalsamfunn med stor frivillig aktivitet og trygge og utviklende oppvekst og levekår. Flere av kommuneplanens satsingsområder gir føringer for Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2014-2017:

- Gode kultur- og fritidstilbud er en bærebjelke i satsingen på kommunen som bokommune.
- Forebygging er et ledd for å bedre levekårene i Tvedestrand, og utjevning av sosiale forskjeller i barn og unges oppvekstsvilkår er viktig.
- Praktiske, sammenhengende og forpliktende planer.
- Befolkningen i alle aldersgrupper tar større ansvar for egen helse/helseutvikling.
- Lokale helsetjenester skal ha sterkt fokus på tidlig innsats, forebygging og fremme fysisk og sosial aktivitet.
- Kystsonen skal gi gode muligheter for friluftsliv og rekreasjon.
- Strandsonen skal gjøres mer tilgjengelig og det samme skal ferdsel over lengre sammenhengende kystnære strekninger.

Tvedestrand kommunes planstrategi 2012-2016 krever at nye planer:

- skal ha sitt utspring i kommuneplanens samfunnsdel.
- skal avklare konsekvenser når det gjelder klima, folkehelse, universell utforming, likestilling, levekårsutfordringer, samfunnssikkerhet og økonomi.
- skal ha en handlingsdel som rulleres årlig.
- tidsavgrenses.
- Skal i hovedsak være på 6-10 sider. I tillegg kommer eventuelle vedlegg.

Plan for tidlig innsats 2011-2014: Fysisk aktivitet og motoriske ferdigheter er av stor betydning både for barn, unge, voksne og eldres fysiske og psykiske helse. Er en vant til å være fysisk aktiv som barn og ung, er det stor sannsynlighet for at dette fortsetter også i voksen alder. Dette vil bidra positivt i forhold til den enkeltes helsetilstand. Fokus på fysisk aktivitet og bevisst motorisk trening fra barna begynner i barnehagen vil være forebyggende på flere områder. Forskning viser bl.a. at gode motoriske ferdigheter påvirker barns lese- og

skriveferdigheter. Mestring av egen kropp bidrar positivt når det gjelder sosial status og selvtillit, noe som oppmuntrer til aktivitet.

Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2005-2008 har som overordna målsetting at mulighetene til å drive fysisk aktivitet og friluftsliv og å få varierte naturopplevelser skal være tilgjengelig for alle. Barn og unges behov og vern av allemannsretten, spesielt i kystsonen, er prioritert.

4. Status og utfordringer – fysisk aktivitet

Utviklingstrekkene i samfunnet danner bakteppet for satsingsområdene og prioriteringene i denne planen.

Norske anbefalinger for ernæring og fysisk aktivitet (Sosial- og helsedirektoratet): “Barn og unge bør få best mulig tid til fysisk aktivitet og være fysisk aktive minimum 60 minutter hver dag. Aktiviteten kan deles inn i kortere perioder og akkumuleres i løpet av dagen. Aktiviteten bør være så allsidig og engasjerende som mulig for å unne utvikle alle sider ved den fysiske formen som utholdenhet, muskelstyrke, bevegelighet og motorisk ferdighet.” Videre at “Alle voksne bør være fysisk aktive med moderat og/eller høy intensitet (f.eks. hurtig gange) i minimum 30 minutter hver dag.”

4.1 Nasjonalt

Nordmenn bruker en økende del av fritiden sin på fysisk aktivitet. Vi bruker imidlertid en liten andel av vår totale tid på fysisk aktivitet. Kun 20% av den voksne befolkningen oppfyller anbefalingene om gjennomsnittlig 30 minutters daglig aktivitet. Det er mye stillesitting på jobb, i skole, hjemme og til og fra aktiviteter, der vi bruker bil i stedet for å gå eller sykle. Fysisk inaktivitet er framtidens store helseutfordring. Økende inaktivitet gir negative konsekvenser både fysisk, psykisk og sosialt. Fysisk aktivitet henger sammen med sosial klasse. De med “høy” sosial klasse (målt i utdanning og lønn) er nesten dobbelt så aktive som den “lavere” klassen.

Den daglige aktiviteten er viktigst. Derfor er planlegging og tilrettelegging av stisystemer, sykkelstier, trafiksikkerhet og gode boområder viktig for å øke fysisk aktivitet i befolkningen. Barn, unge og voksne trenger “ikke- tilrettelagte områder” som 100-metersskoger der man får brukt både kroppen og hodet med sansene, følelsene og kreativiteten. Hovedstrukturen i hjernen, blant annet med

dannelse av muskler, blir laget før barn er 6 år. Gleden over å bevege seg blir også lagt tidlig. Derfor er det viktig med variert fysisk aktivitet tidlig i barneårene.

Utviklingen innen idretten viser en økning i individuelle idretter og en redusert deltakelse blant voksne i lagidrett. Det er en stadig mindre andel av befolkningen som benytter standardiserte anlegg til tradisjonell konkurranseidrett. Det er en økende andel i befolkningen som trener og mosjonerer regelmessig i anleggstypene turstier/turløyper, private helsestudio/treningssentre, vekt/styrketreningsrom og lysløyper (Helsedirektoratet 2012).

“Idrettens dilemma er å få med de klossete”, i følge barnefysioterapeuten i kommunen. Idretten er konkurransestyrt. For å få med alle må vi ha et større fokus på allidrett og idrettsskoler. Kondisjonsidrett som sykling, løping og svømming kan de aller fleste klare. Eksempler på anlegg er isbane, street basketballnett, volleyball bane, bordtennisbord, badeplasser med hoppe/stupebrett og flåte, skateramper, crossbane, slengtau og taubane. Anleggene bør ha gode møteplasser der ungdom kan treffes ute og prate og fjase litt.

Andelen potensielt aktive er størst blant de som tidligere har vært aktive, blant de med videregående utdanning og blant de som er bosatt i sentrale strøk (Helsedirektoratet 2009). Faktorer for å komme i gang med fysisk aktivitet er motivasjon for å komme i gang, tiltaksløst, sosialt betont motivasjon, pris og behovstilpasning.

4.2 Kommunal

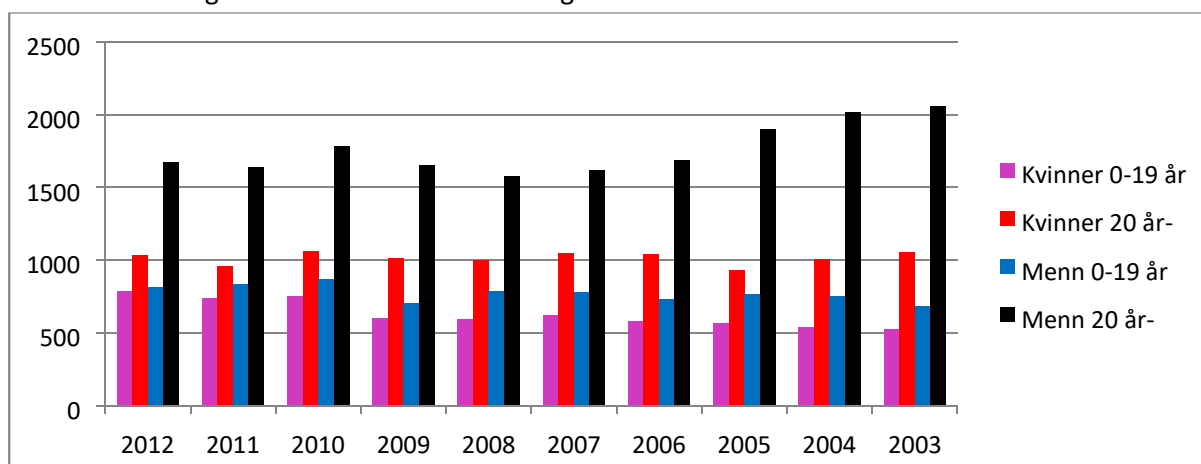
Tvedestrand's folketall har vært svært stabilt siden 1960 med en svak økning de siste årene. Per 1.1.2012 var folketallet 6019. Kommunen har en lavere andel barn og unge og noe høyere andel over 80 år enn fylket og landet i snitt. Befolkningen bor spredtbygd og sentrum er relativt lite sammenlignet med andre sørlandsbyer. Mange av de store utbyggingsprosjektene de siste årene har kommet i sentrumsnære områder. Kommuneplanens samfunnsdel sier mer om dette.

I dag finnes det ikke nasjonale registre med gode data om levevaner som fysisk aktivitet og kosthold. Studier viser at levevaner ofte følger utdannings- og inntektsnivået. Folkehelseprofilen for Tvedestrand 2013 viser at andelen med videregående eller høyere utdanning er lavere enn landsnivået og at andelen uføretrygdde under 45 år er høyere enn landsgjennomsnittet. Andelen med psykiske symptomer og lidelser og andelen med plager og sykdommer knyttet til muskel- og skjelettsystemet er høyere enn landsnivået. Det samme gjelder andelen personer som røyker. Det er foretatt kartlegging av fysisk ferdighet hos 1. klassinger i Tvedestrand i 10 år. Det er ikke utarbeidet statistikk, men gjennomsnittlig er 2-3 av 28 elever “klossete”. Disse har ofte sammensatte utfordringer. Noen overvektige sliter også med “klossethet”. Barnehagestyrerne og flyktningkonsulenten er bekymret over at mange barn i kommunen er alt for lite aktive i fritiden sin. Det er behov for å øke kunnskapen og bevisstheten om viktigheten av fysisk aktivitet.

Omdømmeundersøkelsen av 2011 viser at 70% av de som svarte mener at det er mange muligheter for å drive en aktiv fritid i Tvedestrand, mens 30% mener at det er gode sosiale og kulturelle tilbud og knappe 30% at det er mye å gjøre i fritiden i kommunen. Innspillene til planarbeidet fra kommunens lag, foreninger, vel og råd viser et behov for tilrettelegging og informasjon om nærtilbud.

Det skjer mye positivt innen organisert idrett, friluftsliv og uorganisert aktivitet og friluftsliv i Tvedestrand. Kommunen har et aktivt frivillig organisasjonsliv, noe som vises i innspillene til

kommunedelplanarbeidet. Idrettsrådet, som representerer 15 idrettsklubber i kommunen, har utarbeidet et diagram for medlemstallsutviklingen fra 2003 til 2012.

Diagrammet viser en økning i antall barn og unge og en nedgang i antall menn over 20 år i perioden. Ved utgangen av 2012 var det 4308 medlemmer i Idrettsrådets klubber totalt. Det er en utfordring for idretten å holde på ungdommen. Mange mister interessen og slutter i 13-års alderen. En annen utfordring at Lyngmyrhallen er fullbooket slik at flere av gruppene får mindre aktivitet enn de ønsker.

5. Kommunens mål for fysisk aktivitet

Kommunes visjon: **Tvedestrand - Aktiv hverdag – trygg framtid** er nedfelt i Tvedestrands kommuneplan 2011-2023. Kommunen har et sterkt fokus på forebygging gjennom tidlig innsats.

5.1 Hovedmål

Hovedmålsettingen for planen er: **Fysisk aktivitet for alle.**

Det innebærer et ønske om å bidra til at anleggene i kommunen er gode både for mosjonister og idrettsutøvere, og at det finnes gode nærmiljøanlegg for barn og unge på skoler og i boligområder. Muligheten for å drive fysisk aktivitet og friluftsliv og få varierte naturopplevelser, skal være tilgjengelig for alle. Fysisk aktivitet skal være lystbetont og en skal satse på arenaer og enkle anlegg for lek og moro for alle for å skape glede og mestringsfølelse.

5.2 Dette vil vi

5.2.1 Fysisk aktivitet

Satse på arenaer og enkle anlegg for lek og moro for alle, for å gjøre fysisk aktivitet lystbetont.

Prioritere anlegg for barn og unge, og anlegg for grupper som er inaktive og lite aktive i planens handlingsprogram.

Sikre at fysisk aktivitet vektlegges i den kommunale tjenesteproduksjonen i barnehager, skoler, SFO, fritidsklubb, helsetjenester og pleietjenester. Oppfordre til tverrfaglig samarbeid mellom tjenestene.

Ta hensyn til tiltak som bidrar til økt fysisk aktivitet i all kommunal planlegging. Dette gjelder blant annet ivaretaking av 100-meters skoger, lekeplasser, sammenhengende grøntområder, trafiksikkerhet for myke trafikanter mm.

Legge til rette for at ulike idretts- og friluftaktiviteter benyttes til å bringe barn og unge med ulike kulturell og etnisk bakgrunn sammen.

Vektlegge sosiale møteplasser ved etablering av anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for å skape trivsel og tilhørighet.

Sørge for at kommunen har anlegg der mennesker i alle aldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne kan få et godt tilbud for fysisk aktivitet utendørs.

Tilrettelegge for fysisk aktivitet i oppvekstområdene med anlegg, turløyper og friområder.

5.2.2 Idrett

Satse på lavterskeltilbud for å øke deltagelsen i idretten. Tilbudet må finnes i nærmiljøene i de lokale idrettslagene. En ønsker at det skal koste lite for barn å delta i idrett.

Tilrettelegge for de som ønsker å satse på idrett på nasjonalt nivå. I samarbeid med Aust-Agder Idrettskrets, Aust-Agder idrettsfond, Toppidrettssenteret i Kristiansand og andre driver idrettslagene talentutvikling for å oppnå gode resultater som kan gi kommunens innbyggere inspirasjon, stolthet og glede.

Jobbe for at ungdom over 13 år ikke forsvinner fra idretten. Holtmodellen – der elever fra videregående skole jobber som instruktører på barneskolen, gir en opptrening for ungdom til å bli morgendagens ledere og skaper en tilknytning til miljøet.

Utvikle oppdaterte og gode anlegg for breddeidretten.

Satse på rehabilitering av eksisterende anlegg framfor etablering av nye anlegg der dette er hensiktsmessig

Videreføre samarbeidet mellom kommunen og Tvedestrand idrettsråd som nedfelt i samarbeidsavtalen av 2012.

5.2.3 Friluftsliv

Utarbeide og merke stier både langs kysten, i skogen og i kultur- og historiske områder for å øke tilgjengeligheten og motivere til økt egenorganisert fysisk aktivitet. Tilrettelegge turstier/turveier i sentrumsnære områder for alle aldersgrupper og funksjonsnivåer.

Hvilesteder og informasjon er nødvendig.

Gjøre kjent oversikt over eksisterende turområder i kommunen. Målsettingen er å få detaljerte turkart som dekker hele kommunen.

Sikre og utvikle tilgjengeligheten til turområdene.

Utvikle Furøya som en viktig arena for friluftslivet i kommunen. Her skal det legges til rette for overnatting knyttet til "det enkle friluftsliv".

Utrede mulighet for opparbeidelse av løyper for terrengsykling.

Videreutvikle sentrumsnære rekreasjonsområder som Solfjeldparken og Langjordet, målgruppen er særlig barn og unge.

Tilrettelegge for kanopadling både i innlandsvann og langs kysten.

6. Analyse av behov for anlegg og aktivitet

Analysen utdyper grunnlaget for behovene foreslått i handlingsprogrammet i vedlegg 6. Tiltakene det søkes spillemidler til, er prioritert. Handlingsprogrammet rulleres årlig. Planens todelte fokus på anlegg for fysisk aktivitet og på folkehelse, gjør det naturlig å knytte opp aktivitetstiltak til planen.

I Tvedestrand har vi idrettslag knyttet til de gamle skolekretsene Holt, Laget, Sandøya, Dypvåg, Songe, Gjeving og Tvedestrand. Det er i hovedsak nærmiljøanlegg i grendene og større/ordinære anlegg i sentrum. I tillegg har vi et skytebaneanlegg på Østerå og et regionalt anlegg for golf på Nes Verk, samt noen andre mindre anlegg. Anlegg for fysisk aktivitet er vist i kartene i vedlegg 3.

Planens mål er å legge til rette for at alle kan drive fysisk aktivitet uavhengig av alder, funksjonsnivå, kulturell bakgrunn og kjønn. Forskning viser at befolkningens fysiske aktivitet i økende grad finner sted utenfor idrettens tradisjonelle anlegg og organisasjoner.

Tiltakene er delt opp i følgende kategorier:

- Ordinære anlegg etter spillemiddelordningen
- Nærmiljøanlegg etter spillemiddelordningen
- Andre anlegg
- Aktivitetstiltak

6.1 Ordinære anlegg

Vedlikehold av lysløype på golfbanen. Søker er Holt IF. Det er et statlig krav om utskifting av gamle PCB holdige lysarmaturer. Anlegget er lett tilgjengelig for Tvedestrand's befolkning i et område der det er forholdsvis mye snø og hvor det trengs lite snø for å opparbeide løyper. Dette er kommunens hovedskianlegg. Lysløypa og tilhørende løype brukes av barneidrettsskolen, til skirenn for barn og unge, til bedriftslangrenn, trening og turgåing.

Rydding og merking av turstier og skiløype øst for Tvedestrand sentrum. Aust-Agder turistforening/Tvedestrand og Vegårshei turlag, TT&IF skigruppa og Tvedestrand kommune

Videreføre arbeidet med kyststi i kommunen. Rydde og merke turstier. Kommunen har få store sammenhengende kystnære friluftsområder tilgjengelig for folk uten bruk av båt. Arbeidet med kyststi er prioritert på regionalt nivå. Ansvarlig: Tvedestrand kommune

Fyringsanlegg for undervarme i kunstgressbanen på Lyngmyr. Tvedestrand Fotballklubb ønsker et anlegg for bruk av fornybar energi. Med denne installasjonen vil Lyngmyr kunstgressbane bli et komplett anlegg for aktiviteter hele året. Det er allerede investert 1 mill. i varmekabler som er lagt i bakken. Det som gjenstår er en investering på 1 mill til selve fyringsanlegget. På dagtid brukes banen i undervisningen både av Lyngmyr ungdomsskole og Tvedestrand og Åmli videregående skole. Den videregående skolen tilbyr breddeidrett og toppidrett i tillegg til kroppsøving, og har spilt inn behov for helårsbane. Etter skoletid brukes banen av fotballgruppas medlemmer til trening og kamper. Fotballgruppa har i 2013 om lag 175 medlemmer, de fleste i alderen 6-12 år. Klubben har kun ca 25 jenter/damer og ca 150 gutter/menn. Klubben har forholdsvis mange medlemmer fra andre kulturer. Ved snø og is har de eldste spillerne reist til Søndeled og betalt leie for banen der vinterstid. Banen brukes også som nærmiljøanlegg. Søker er Tvedestrand kommune.

Viltmålbane på Østerå. Søker er Tvedestrand Jeger og Fiskeforbund. Eksisterende viltbane er pga alder og bruk for kostbar å vedlikeholde. Den er grunnleggende for å kunne tilby pålagt trening for jegere, noe som er ett av foreningens kjerneområder. Foreningen har i 2013 355 medlemmer hvorav 45 i alderen 13-19. Kvinneandelen er 10%.

6.2 Nærmiljøanlegg

Skileikanlegg Skolebakken på Gjeving med akebakke, hoppbakke, liten kulebakke, hinderløype, rundløype for langrenn og skøytebane, alt med lys. Alt er på skoleplassen ved grendehuset slik at lokalene kan benyttes som varmestue, kjøkken og toalett. Dagens lysanlegg er gammelt og frakoblet av sikkerhetshensyn. Anlegget vil berike nærmiljøets muligheter for å drive lavterskel vinteridrett uten å måtte kjøre langt i bil. Ansvarlig: Gjeving IL

Tilrettelegge for skøytebane på Lyngmyr på den gamle tennisbanen ved å bygge opp kanter rundt og sprøyte plassen i kuldeperioder, samt montere to lysmaster. Plassen er i dag i liten bruk.

Skøytebanen vil kunne brukes av skolene og barnehagene, og være åpen for alle på ettermiddager, kvelder og helger. Ansvarlig: Tvedestrand kommune

Klatreruter Solfjellparken for barn/unge og nybegynnere. Det er planlagt 20 ruter på ca 10 høydemeter. Dette supplerer de eksisterende, mer krevende rutene i området. Ansvarlig: Aust-Agder turistforening ved Barnas turlag Tvedestrand.

Nærmiljøanlegg i Solfjeldparken med lysløype og skileikanlegg med rekrutthoppsbakke. Søker er TT&IF Skigruppa. Anlegget vil være åpent og tilgjengelig for alle. Anlegget ligger slik til at det er et nærmiljøanlegg for hele sentrum. Det vil også kunne brukes av barnehagene og skolene i sentrum. Det er aktuelt med et samarbeid med Frivilligsentralen og Solfjeld klatre- og aktivitetspark, som er interessert i å utvikle en terrengsykkelbane i lysløypa. Det bør være en tilknytning til akebakken og lysanlegget på Langjordet.

6.3 Andre anlegg

Utvikle og vedlikeholde Sansehagen ved Strannasenteret for å gi beboere og andre et universelt utformet aktivitetstilbud. Ansvarlig: Tvedestrand kommune

Vannpark i Tjenna. Søker er Frivilligsentralen. En utendørs svømmehall med en oppblåsbar badepark med sklier, trampoliner med mer vil være et attraktivt tilbud for barn og unge i hele kommunen.

Tilbudet vil også styrke vanntilvenningen og svømmeopplæringen og være tilgjengelig for alle. Sesongen forlenges ved utlån av vådrakter.

Opparbeide hvilesteder/utkikkspunkter og infotavler i forbindelse med merkede turstier. Ansvarlig: Tvedestrand kommune i samarbeid med andre

Videreutvikle Furøya som friluftssarena med overnattingsmuligheter for padlere og andre besøkende, utbedre stier og bygge gapahuk. Ansvarlig: Furøya IKS

6.4 Aktivitetstiltak

Verdikartlegging av friluftsområder. Kartleggingen vil gi økt kunnskapsgrunnlag for ivaretaking av friluftsområder i kommunen. Ansvarlig: Tvedestrand kommune i samarbeid med Friluftsrådet Sør.

Kommunen skal være behjelpelig med å inngå avtaler med grunneiere for å anlegge turstier, skiløyper og merking av disse. Ansvarlig: Tvedestrand kommune

Vurdere å innføre en time fysisk aktivitet i grunnskolen hver dag. Ansvarlig: Tvedestrand kommune

Vurdere å opprette en ordning for treningskontakt. Tiltaket innebærer en en-til-en-kontakt der "bruker" og frivillig trener sammen for å senke terskelen for å begynne å trene, gjøre det sosialt og mindre "skummelt". Ansvarlig: Frivilligsentralen i samarbeid med NAV og folkehelsekoordinator

Revitalisere forum for folkehelse og etablere et samarbeid om temaet med barnehager, skoler, NAV, fysioterapeuter og frivillige organisasjoner som Turistforeningen, idretten o.a. Ansvarlig: Tvedestrand kommune i samarbeid med andre.

7. Vedlegg

Planen har seks vedlegg.

Vedlegg 1 er definisjoner.

Vedlegg 2 er en resultatvurdering av Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2005/2008 samt spillemiddelsøknader i perioden fram til 2013.

Vedlegg 3 viser kart over eksisterende og planlagte anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i kommunen.

Vedlegg 4 gir en oversikt over langsiktige behov for anlegg. Listen er uprioritert og planene for anleggene er foreløpig ikke konkrete nok til å inngå i handlingsprogrammet.

Vedlegg 5 er en konkretisering av kommunens plan for friluftsliv. Den inneholder en prioritert liste over friluftslivsområder som ønskes sikret i planperioden samt en uprioritert liste over langsiktige behov for anlegg for friluftsliv.

Vedlegg 6 er kommunedelplanens handlingsplan for 2014-17. Handlingsplanen er utgangspunkt for anleggsutviklingen i kommunen og grunnlaget for søknader om spillemidler.

Vedlegg 1. Definisjoner

I arbeidet med planen har vi valgt følgende definisjoner for en del sentrale begrep.

Fysisk aktivitet

Med fysisk aktivitet forstås:

- Aktivitet i form av trening eller mosjon organisert i og utenfor lag tilsluttet idrettsforbundet
- Egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek.

Idrett

Med idrett forstås aktivitet i form av trening, eller konkurranser i den organiserte idretten.

Friluftsliv

“Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse”
(St.meld.nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv – ein veg til høgare livskvalitet).

Ordinære idrettsanlegg

Ordinære idrettsanlegg er i hovedsak nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten. De tekniske krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund.

Nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg er anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet. Anleggene er i hovedsak beliggende i tilknytning til bo- og eller oppholdsområder. Områdene eller anleggene er fritt og allment tilgjengelige for egenorganisert fysisk aktivitet, primært for barn og ungdom, men også for befolkningen for øvrig. Nærmiljøanlegg er ikke utformet for å dekke behovet for anlegg til organisert idrettslig aktivitet eller ordinær konkurranseidrett.

Mindre kostnadskrevende nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg med anleggskostnad opp til 80.000 kroner. Ordningen utgår i 2013.

Frilufts- og friområder

Begrepet “Frilufts- og friområder” blir ofte brukt som fellesbetegnelse for grønne områder som er tilgjengelig for allmenhetens frie ferdsel.

Vedlegg 2. Resultatvurdering av forrige plan

Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv ble sist revidert i 2004, med gyldighet i perioden 2005-2008. Tabellen nedenfor viser tildelte spillemidler i planperioden og årene etter.

ÅR	ANLEGG	MKN	NÆRM.	ORD.
2005	Solfjell klatrepark	32		
	Gjeving asfaltbane		98	
	Einarsvika sandvolley.		160	
	Einarsvika ballbinge		200	
	Laget skole idrettshus			637
2006	Holt skole akt.anlegg	25		
	Lunden idrettsplass, sandvolley		42	
	Holtskogen ridestier			159
2007	Tvedestrand skole akt.løype	34		
	Songebakken skileikanlegg		141	
	Tvedestrand sør-vest kart			50
	Einarsvika dusj-/garderobebygg			312
	Østerå Pistolbane			395
2008	Lyngmyrhallen flerb.hall (rehab.)			330
	Lyngmyrhallen svøm.hall rehab.			2 100
2009	Dypvåg skole skateanlegg	40		
	Valbergheia akt.løype/sandvoll.		200	
	Valbergheia skileikanlegg		116	
	Glastadheia ballbinge		200	
	Lyngmyr kunstgressbane del I			1 000
	Lyngmyr redskapsbod			136
	Østerådalen leirduebane			171
2010	Songe skole akt.løype	40		
	Lyngmyr kunstgressbane del II			1 000
	Oksefjorden tennisklubb			50
2011	Dypvåg fotballbane		113	
	Dypvåg basketballbane		56	

	Tvedestrand turkart			179
2012	Dypvåg skole ballbinge		200	
	Dypvåg - Kråvig turløype		200	
	SUM PER SPM.ORDNING:	171	1 726	6 519
	SUM I SPILLEMIDER:		8 416	

MKN - Mindre kostnadskrevenne nærmiljøanlegg*

NÆRM - Nærmiljøanlegg*

ORD - Ordinære anlegg*

*Definisjonene står i vedlegg 1

I løpet av perioden har det vært gjennomført forholdsvis få investeringer og nybygg. Einarsvika på Gjeving har fått et populært og fint anlegg ved sjøen for ballspill og bading som blir mye brukt av fastboende og feriegjester. Østerådalens skytebane har fått tilskudd til pistolbane og leirduebane. Svømmehallen på Lyngmyr er rehabilitert og brukes nå seks dager i uka på dag- og kveldstid. Kunstgressbanen på Lyngmyr har innlagt rør for undervarme og søker nå om støtte til fyringsanlegg til oppvarming av banen. Dypvåg IF har vært aktive for å oppgradere fasilitetene rundt skolen for ballspill og turløyper.

Vedlegg 3. Kart over anlegg

Friluftsrådet sør har utarbeidet et friluftskart for Tvedestrand. Turløyper, badeplasser, friluftsområder, naturvernområder, opplevelsesområder, kulturlandskap, utsiktspunkt, sykkel/kanoutleie er temaer som er lagt inn i friluftskartet. Kartet er tilgjengelig på linken <http://friluftskartet.no/default.aspx?gui=1&lang=2>

I friluftskartet er det ikke tatt med eksisterende idrettsanlegg. I forbindelse med planprosessen er det registrert eksisterende idrettsanlegg og aktivitetsanlegg i kommunen som er ønskelig å opprettholde/utbedre. Anleggene er opplistet nedenfor. Vedlagte kart viser hvor de enkelte anleggene finnes.

1 – LYNGMYR

Lyngmyrhallen Skiløype
Svømmeanlegg
Friidrettsanlegg
Kunstgressbane/Grusbane
Skateanlegg
Sandvolleyballbane
Tennisbane

2 – TVEDESTRAND BARNESKOLE

Aktivitetsanlegg

3 – SOLFJELL/LANGJORDET

Klatre- og aktivitetspark
Langjordet skiløype/leik

4 – HOLT BARNESKOLE/VIDEREGÅENDE

Ridebane
Aktivitetsløyper/anlegg
Balløkke

5 – HOLT/NES VERK

Fotballbane
Klubbhus
Lysløype
Hoppbakke
Sandvolleyballbane
Aktivitetsanlegg
Golfbane

6 – DYPVÅG

Idrettsplass m/klubbhus
Fotball grusbane
Balløkke
Skateboardanlegg
Skiløype
Sandvolleyballbane

7 - ANGELSTAD

Balløkke
Skileik

8 – ØSTERÅ

Skytebane

9 – RISØYA

Aktivitetsanlegg

10 – GJEVING

Ballbinge

Sandvolleyballbane

Idrettsplass/Friidrettsarena

Skatepark

Hoppbakke

Grendehus/gymsal

Skileik

11 – LYNØR

Balløkke (Brønnkjærjordet)

12 – SONGE

Hoppbakke

Idrettshus

Nærmiljøanlegg/balløkke

Skileikanlegg

Fotballøkke

Klubbhus – skiklubb

13 – Laget

Skiløype

Klubbhus

Balløkke

Skateboard

Sandvolleyballbane

14 – Sandøya

Balløkke

Aktivitetsanlegg

15 – Eidbo

Tennisbane

16 – Einersvika

Ballbinge

Sandvolleyballbane

17 – Valbergheia

Ballbinge

Skileikanlegg

18 – Gladstadheia

Vedlegg 4. Uprioritert liste over langsiktige behov for anlegg

Listen må sees i sammenheng med kommunens overordnede arealplanlegging, spesielt i forhold til nye utbyggingsområder. Når kommunen får oversikt over kostnadene og finansieringen av de ulike anleggene på lista vil de vurderes i den årlige rulleringen av handlingsprogrammet.

Tiltak	Innspiller
Innendørs skatehall	Tvedestrand skateklubb
Skatepark i betong for støyisolering	Tvedestrand skateklubb
Offentlig lekeplass i Tjennaparken	Frivilligsentralen og flyktningekonsulenten
Ny idrettshall i forbindelse med bygging av ny videreg.skole	Tvedestrand turn og idrettsforening
Fast dekke på løpebanen på Lyngmyr	Tvedestrand turn og idrettsforening
Oppgradering av Lyngmyr idrettsanlegg (kasetbane/bur, erstatte manglende utstyr som hinder til bane, hoppegrop, høytaleranlegg og speakerbu)	Tvedestrand turn og idrettsforening
Lagerbygg for snøscooter og turnutstyr ved Lyngmyrhallen	Tvedestrand turn og idrettsforening
Liten flerbrukshall	Holt skole
Ridehall på Holt	Tvedestrand og Åmli vgs
Styrkerom på Lyngmyr	Tvedestrand og Åmli vgs
Liten idrettshall	Tvedestrand og V. Sandøya skole
Oppgradering av ballbinge, sandvolleyballbane og skatepark	Gjeving IL
Skileikanlegg og isbane i ballbingen	Gjeving IL
Klatrevegg i gymsalen på Songe skole	Songe skiklubb
Balløkke ved Songe skole	Songe skiklubb
Lysløypa trenger utbedring	Dypvåg IF
Idrettshuset/lagerbygg trenger utbedring	Dypvåg IF
Skøytebane i Solfjeldparken	Solfjeld klatre- og aktivitetspark
Oppgradering av Langjordet	Solfjeld klatre- og aktivitetspark
Skitrekk, snøkanon og bålplasser på Langjordet	Solfjeld klatre- og aktivitetspark
Elektronisk skytebane for salongrifle	Tvedestrand Jeger og Fiskeforening
Leirduesti	Tvedestrand Jeger og Fiskeforening
Utvide elektrisk skytebane for rifle	Tvedestrand Jeger og Fiskeforening
Drenering/planering v/Ramsdalsbakken for paintballaktivitet	Tvedestrand Paintball klubb
Svømmehall i forbindelse med ny storskole eller videregående	Frivilligsentralen

Vedlegg 5. Konkretisering av planer for friluftsliv

Uprioritert liste over langsiktige behov for friluftslivsplaner.

Tiltak	Innspiller
Kartlegging og utarbeiding av informasjon om friluftsområder tilrettelagt for funksjonshemmede	Rådet for funksjonshemmede
Langesand - Oppgradere området med adkomst og toalett	Dypvåg vel

Fantura – merking, gapahuk, informasjonstavle	Dypvåg vel
Gjøre stiene i kommunen tilgjengelige via kommunens kartløsning på nett	Tvedestrand og Vegårshei Turlag
Materialer til TVT for utbedring av stier	Tvedestrand og Vegårshei Turlag
Se på behovet for parkeringsplasser ved utfartssteder	Tvedestrand og Vegårshei Turlag

Prioritert liste over friluftslivsområder som ønskes sikret i kommende år.

Lokalitet	Areal i dekar	Kommentar
Utgårdsstrand	7,5	Borøya vest. Problem med parkering
Saltnestangen	50	Landfast, ikke vei
Bringebærneset	100	Landfast, ikke vei
Lille Stamnes	10	Landfast, sentrumsnært. Dårlig parkering
Snaresund	3	Landfast med veiforbindelse
Dalsland	50	Sandøya

Vedlegg 6. Prioritert handlingsprogram for anlegg

Handlingsprogrammet rulleres årlig. Dette handlingsprogrammet er vedtatt av kommunestyret 17.desember 2013.

Alle tall er i hele 1000. Anleggene det søkes spillemidler til i 2014 er prioritert. Kolonnen til høyre viser årlige drifts- og vedlikeholdsutgifter.

Pri. nr.	Anleggsnavn og utbygger	Kostnad	Kommun tilskudd	Spillemidler	Private midler	Dugnad/ egeninnsats	Driftsutgifter
2014							
Ordinære anlegg							
1	Undervarme kunstgressbanen Lyngmyr, Tvedestrand kommune	3.373		700	2.346	327	120 Hvorav 1/3 kommunal
2	Rehabilitering lysløype Golfbanen, Holt IF	300		155	44	111	
Nærmiljøanlegg							
1	Hoppbakke/skileikanlegg Gjeving skole, Gjeving IL	401		200	23	178	Dugnad
2	Skøytebane Lyngmyr, Tvedestrand kommune	165	27	82		56	10
3	Klatreruter Solfjellparken, Aust-Agder turistforening	71		35		36	Dugnad
Andre tiltak, ikke spillemiddelberettiget							
	Utendørs badepark Tjenna, Frivilligsentralen	1.000			1.000		?
	Verdikartlegging av friluftsområder, Tvedestrand kommune	200			200		0
2015							
Ordinære anlegg							
	Rydding og merking av turstier/løyper øst for sentrum, Tvedestrand kommune og Aust-Agder turistforening (AAT)	150 Totalt 250 over 2 år		75	25	50	5 Dugnad
	Kyststi – rydding og merking av tursti, Tvedestrand kommune	100 Totalt 300 over 3 år		50		50	5 Dugnad

	Elektronisk viltmålbane Østerå, TJFF	185		85	50	50	?
	Oppgradering av 20 km skiløype fra Lyngmyr/Langjordet	500		250	50	200	Dugnad
Nærmiljøanlegg							
	Lysløype 1 km Solfjellparken, TT&IF Ski	1000	150	500	250	100	?
	Skileikanlegg m. 15m rekrutthoppbakke Solfjellparken, TT&IF Ski	100		50		50	?

Pri. nr.	Anleggsnavn og utbygger	Kostnad	Kommun tilskudd	Spillemidler	Private midler	Dugnad/ egeninnsats	Drifts- utgifter
2015							
Nærmiljøanlegg fortsettelse							
	Garasje til løypeutstyr Solfjell, TT&IF Ski	250		120	35	90	?
	Utbedring hoppbakke 35/15m Ramsdalen, TT&IF Ski	100		50		50	?
Andre tiltak, ikke spillemiddelberettiget							
	Opparbeide hvilesteder og infotavler i forbindelse med merkede turstier, Tvedestrand kommune og AAT	100 Totalt 200 over 2 år				100	0
	Utvikle overnattingsmuligheter på Furøya, Furøya IKS	250			250		0
2016							
Ordinære anlegg							
	Rydding og merking av turstier/løyper øst for sentrum, Tvedestrand kommune og Aust-Agder turistforening (AAT)	100 Totalt 250 over 2 år		50		50	5 Dugnad
	Kyststi – rydding og merking av tursti, Tvedestrand kommune	100 Totalt 300 over 3 år		50		50	5 Dugnad
Nærmiljøanlegg							
	Nærmiljøanlegg Glastadheia, Tvedestrand kommune gjennom utbyggingsavtale med Glastadheia utbygginsselskap AS	600		300	300		0
Andre tiltak, ikke spillemiddelberettiget							
	Opparbeide hvilesteder og infotavler i forbindelse med merkede turstier, Tvedestrand kommune og AAT	100 Totalt 200 over 2 år				100	0
	Turstier og gapahuk Furøya, Tvedestrand kommune	60			30	30	0
2017							
Ordinære anlegg							
	Kyststi – rydding og merking av tursti, Tvedestrand kommune	100 Totalt 300 over 3 år		50		50	5 Dugnad